

Poselství Svatého otce Františka

k oslavám 6. světového dne modliteb za péči o stvoření

„Tento padesátý rok prohlásíte svatým a vyhlásíte v zemi svobodu všem jejím obyvatelům. Bude to pro vás milostivé léto.“ (Lv 25,11)

Milé sestry, milí bratři,

každoročně, obzvláště pak od vydání encykliky *Laudato sí'*, (LS, 24. května 2015), je první zářijový den pro křesťanskou rodinu Světovým dnem modliteb za péči o tvorstvo. Tímto dnem začíná *Čas tvorstva*, který končí 4. října, v den památky sv. Františka z Assisi. Křesťané na celém světě v tomto období obnovují svou víru v Boha Stvořitele a spojují se ve zvláštní modlitbě a činnosti za ochranu společného domova.

Jsem rád, že ekumenická rodina zvolila pro oslavy Času tvorstva 2020 téma *Milostivé léto pro zemi* právě v roce, na který připadá padesáté výročí Dne země.

V Písmu svatém je milostivé léto posvátným časem připomínání, návratů, odpočinku, nápravy a radosti.

1. Čas připomínání

Jsme zváni, abychom si především připomněli, že nejvyšším údělem tvorstva je vejít do Božího „věčného sabatu“. Jde o cestu, která se odvíjí v čase, v sedmidenním rytmu týdne, v sedmiletém cyklu a ve velkém milostivém létě, které přichází na závěr sedmi sabatických let.

Milostivé léto neboli jubilejní rok je také časem milosti, v němž si máme připomenout původní povolání tvorstva, kterým je prosperující společenství lásky. Existujeme pouze ve vztazích: vztah k Bohu Stvořiteli, vztah k bratřím a sestrám – členům jedné rodiny, vztah ke všem tvorům, kteří obývají náš dům. „Všechno je ve vztahu, a my, všichni lidé, jsme sjednoceni jako bratři a sestry na podivuhodné pouti, spojení láskou, kterou chová Bůh ke každému svému tvorů a která něžným citem pojí také nás k bratru slunci, sestře luně, sestře řece a matce Zemi“ (LS, 92).

Milostivé léto je tedy časem, kdy si máme připomínat, že naší podstatou je vztahovost, a toto vědomí si chránit. Je třeba si stále připomínat, že „všechno je ve vztahu a že autentická péče o náš vlastní život a naše vztahy k přírodě jsou neoddělitelné od bratrství, spravedlnosti a věrnosti ve vztahu k druhým“ (LS, 70).

2. Čas návratů

Milostivý rok je časem návratu a reflexe; narušili jsme vazby, které nás spojovaly se Stvořitelem, s ostatními bytostmi a se zbytkem tvorstva. Chceme, aby se tyto ohrožené vztahy uzdravily. Jsou zásadní pro nás osobně i pro předivo vztahů našeho života. Milostivé léto je čas návratu k Bohu, k našemu láskyplnému Stvořiteli. Nemůžeme žít v souladu s tvorstvem, aniž bychom nežili v míru se Stvořitelem, který

je pramenem a původcem všeho. Jak řekl papež Benedikt, „brutální konzumace tvorstva začíná tam, kde není Bůh, kde materie je pro nás pouze materiální, kde jsme my sami poslední instancí, kde celek je jednoduše naším vlastnictvím“ (srov. *Setkání s kněžími diecéze Bolzano-Bressanone*, 6. srpna 2008).

Milostivé léto nás vyzývá, abychom znovu začali pamatovat na druhé, zvláště na chudé a zranitelné. Jsme povoláni, abychom znovu přijali původní a láskyplný Boží záměr s tvorstvem. Je jím společné dědictví, hostina, o kterou je třeba se se všemi bratry a sestrami přátelsky podělit, nikoli v neřízené soutěživosti, ale v radostném společenství, kde se můžeme navzájem podporovat a chránit. Milostivé léto je časem, kdy je třeba dopřát svobodu utiskovaným a všem, kdo jsou vrháni do spárů různých podob novodobého otroctví, mezi které patří obchod s lidmi a práce nezletilých.

Je také zapotřebí začít naslouchat zemi, která se v Písmu svatém nazývá *adamah* – místo, ze kterého byl vzat člověk – *Adam*. Znepokojený hlas tvorstva nás dnes volá, abychom v přírodním řádu znovu zaujali správné místo. Připomeňme si, že jsme součástí, nikoli pány propojené sítě života. Rozklad biodiverzity, závratný nárůst klimatických pohrom, nerovný dopad současné pandemie na chudé a křehké – to vše je alarmujícím znamením proti nezřízené konzumní nenasytosti.

V tomto Čase tvorstva pozorně naslouchejme tlukotu srdce celého tvorstva. Bylo přivedeno na svět, aby odráželo a předávalo Boží slávu, aby nám pomohlo objevit ve své kráse Pána všech věcí a navrátit se k němu (srov. Svatý Bonaventura, *In II Sent.*, I,2,2, q. 1, concl; *Brevil.*, II,5.11). Země, ze které jsme byli stvořeni, je tedy místem modlitby a meditace: „Probudme v sobě ducha estetiky a kontempace, kterého do nás Bůh vložil“ (srov. apoštolská exhortace *Querida Amazonia*, 56). Schopnost úžasu a kontempace je něco, čemu se můžeme učit zvláště od domorodých skupin bratří a sester, které žijí v souladu se zemí a s jejími různorodými formami života.

3. Čas odpočinku

Bůh ve své moudrosti vyhradil den – *sabat*, šestý den, aby země i její obyvatelé mohli odpočinout a načerpat odvahy. Náš současný životní styl však nutí planetu překračovat své limity. Neustálá nutnost růstu a neutuchající produkční a konzumní cykly vyčerpávají životní prostředí. Pralesy chátrají, země eroduje, pole se postupně vytrácejí, pouště se rozšiřují, moře je kyselější, bouří přibývá: tvorstvo sténá!

Během milostivého léta byl Boží lid zván k odpočinku od běžných prací, aby zmírněním běžné konzumace dopřál zemi, aby se regenerovala a aby se svět dal do pořádku. Musíme v současné době najít spravedlivý a udržitelný způsob života, který navrátí Zemi náležitý odpočinek, dostatečnou obživu všem, aniž bychom ničili ekosystémy, které nás drží.

Současná pandemie nás v určitém ohledu vede ke znovuobjevení skromnějšího a udržitelnějšího životního stylu. Krize nám svým způsobem dala šanci žít jinak. Mohli jsme zaznamenat, že když Zemi dopřáváme oddech, vzduch se pročišťuje, vody jsou průzračnější, živočišné druhy se vrací do míst, ze kterých postupně mizely. Pandemie nás dovedla na rozcestí. Je třeba, abychom této rozhodující chvíle využili a skončili s nadbytečnými a destruktivními činnostmi. Je třeba, abychom upevňovali

hodnoty, navazovali nová pouta přátelství a rozvíjeli čínorodé projekty. Je zapotřebí přehodnotit své návyky v užívání energie, konzumaci, v přepravě a výživě. Naši ekonomii bychom měli zbavit nepodstatných a škodlivých článků a rozjet přínosný obchod, prospěšnou produkci a transport hmotných dober.

4. Čas nápravy

Milostivé léto je časem, v němž je třeba nápravy poškozených mezilidských vztahů a návratu k původnímu souladu mezi lidmi.

Zve nás, abychom upevnili sociálně spravedlivé vztahy, abychom každému navrátili jeho svobodu a jeho majetek, abychom odpustili dluhy. Nikdy bychom proto neměli zapomenout na historickou etapu, kdy byl Jih planety zneužit a dal vznik nepřiměřenému ekologickému dluhu. Ten byl zapříčiněn zvláště vydrancováním zásob a zneužitím životního prostředí pro likvidaci odpadků. Je čas na spravedlivou nápravou. U této příležitosti znovu apeluji na smazání dluhů ekonomicky slabých zemí, které v důsledku pandemie čelí závažné zdravotní, sociální a ekonomické krizi. Dále je zapotřebí, aby nové nastartování, ke kterému dochází na světové, regionální a národní úrovni, bylo účinné, zapojilo politiku, legislativu a investice ve prospěch všeobecného dobra a aby zaručilo zachování ekologických a sociálních cílů.

Dále je nezbytná náprava Země. Oživení klimatické rovnováhy je v současné kritické situaci velice důležité. Čas nám brzy vyprší, jak nám připomínají naše děti a naši mladí. Je zapotřebí udělat vše pro to, aby bylo globální oteplování udrženo na 1,5 °C, jak bylo dohodnuto na klimatické konferenci v Paříži: překročení této míry se ukazuje jako katastrofické, a to především pro nejchudší komunity na celém světě. V tomto kritickém okamžiku historie je nezbytné podpořit solidaritu mezi generacemi i uvnitř jednotlivých generací. Vybízím všechny země, aby si v rámci přípravy na velký summit o klimatu v Glasgow ve Spojeném království (COP 26) stanovily ambicióznější plány na snížení emisí.

Obnova biodiverzity je vzhledem k úhynu druhů zcela zásadní v situaci bezprecedentní degradace ekosystému. Je nezbytné odpovědět na výzvu OSN k záchraně 30 % země jako chráněného *habitat* do roku 2030, s cílem regulovat alarmující míru ztráty biodiverzity. Vyzývám mezinárodní společenství ke spolupráci, aby bylo zajištěno, že summit o biodiverzitě (COP 15) v Číně bude znamenat obrat směrem k nové stabilizaci Země jako společného domu, kde lze žít v hojnosti podle Stvořitelova záměru.

Musíme vše spravedlivě napravit, abychom zajistili všem, kdo po generace obývají tuto zemi, ji mohli plně užívat. Je zapotřebí chránit domorodé obyvatelstvo především před nadnárodními korporacemi, které těžbou fosilních paliv, minerálních látek, dřeva a zemědělsko-průmyslových produktů „dělají to, co jim není dovoleno v rozvinutých zemích či takzvaném prvním světě“ (LS, 51). Toto špatné podnikání představuje „nový druh kolonialismu“ (sv. Jan Pavel II., *Proslov k papežské akademii sociálních věd*, 27. dubna 2001, cit. v *Querida Amazonia*, 14), který ostudně zneužívá nejchudší komunity a země, zoufale hledající ekonomický rozvoj. Národní a mezinárodní legislativa musí být ukotvena tak, aby regulovala činnost těžebních společností a zajistila spravedlnost těm, kdo jsou ohroženi.

5. Čas radosti

V biblické tradici představuje milostivý rok radostnou událost, kterou pro celou zemi vyhlásoval zvuk trub. Jsme si vědomi, že nářek Země a chudých v uplynulých letech zesílil. Současně jsme svědky toho, jak Duch Svatý všude inspiruje jednotlivce i skupiny, aby se spojili za účelem budování společného domu a hájili ty, kdo jsou zranitelní. Jsme svědky, jak se lidé na periferiích a ve společnosti mobilizují, aby velkodušně přiložili ruku k dílu na obranu Země a chudých. Je radostí vidět mnohé mladé lidi a komunity, především domorodé, nasazující se v první linii, aby odpovídali na ekologickou krizi. S vědomím, že „věci se mohou změnit“, žádají milostivý rok pro Zemi a nový začátek (srov. LS, 13).

Je radostí konstatovat, jak jubilejní rok encykliky *Laudato si'* inspiruje četné iniciativy na národní a globální rovině k péči o společný domov a o chudé. Letošní rok by měl vést k operativním dlouhodobým plánům, které by směřovaly k dosažení a uplatnění integrální ekologie v rodinách, ve farnostech, v diecézích, v řeholních řádech, ve školách, na univerzitách, ve zdravotnictví, v podnicích, v zemědělství a v mnoha dalších oblastech.

Jsem rád, že se společenství věřících spojují, aby budovala spravedlivější svět, kde bude více míru a více udržitelnosti. Důvodem ke zvláštní radosti je také, že Čas tvorstva se stává iniciativou vskutku ekumenickou. Kéž i nadále roste naše vědomí, že všichni obýváme společný domov jako členové stejné rodiny!

Radujme se, protože Stvořitel ve své lásce podpírá naše pokorné úsilí ve prospěch Země. Země je i Božím domovem, kde se jeho Slovo „stalo tělem a přebývalo mezi námi“ (Jan 1,14). Je místem, které Duch Svatý stále obnovuje.

„Sešli svého Ducha, Hospodine, a obnovíš tvář země“ (srov. Žalm 104,30).

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského 1. září 2020

FRANTIŠEK